

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

(Ճաշու առաքելական ընթերցումներու առթիւ
կիրակնօրեայ խոսկումներ)

Ա

ԻՆՔՆԱՔՆՆՆՈՒԹԻՒՆ

(Գ. ԿԻՐ. ԶԿՆԻ ԽԱՉԱԿՐԱՑԻՆ)

(Բ. Կուրք. 5—13)

Իր բախտին թողուած անդեկ՝ աննըպատակ բարեպաշտութիւնը յաճախ ամէնէն վտանգաւոր վիճակն է հոգիին համար. վասնզի, կա՛մ քարացած ձեւականութեանց մէջ կը թմրեցնէ սիրտը, և կա՛մ տարտամութեանց վրայ կը ցիրուցանէ զգացումներուն թափը:

Գործի աշխարհին մէջ երբ մարդ լըրջօրէն և պարբերաբար քննութեան չ'ենթարկեր իր հաշիւները, ուշ կամ կանուխ՝ սնանկութիւնը օր մը յանկարծ կ'զգետնէ զինքը:

Այսպէս է նաև հոգեւոր կեանքին մէջ. — Անձին հանդէպ գործադրուած աւնաչառութիւնն է միայն որ ունէ ատեն կրնայ փրկել զմեզ ինքնախաբէութենէն և անոր տխուր հետեանքներէն:

Արդ, բարեպաշտութեան հիմը կամ հաւատքին արմատը — աշխարհիկ պատկերով՝ զրամագլուխը — Քրիստոսի կենդանի գաղափարն է միայն: Որպէսզի իրապէս քրիստոնեայ ըլլաս՝ պէտք է որ Քրիստոս ստուգապէս ապրի մէջդ. պէտք է որ անոր խորհո՛րդը ըլլայ հոգեկան լոյսերուդ և բարոյական զօրութիւններուդ միակ վտարանը:

Աղքատասիրութիւն՝ բարեխրութիւն՝ գթասիրութիւն, արդարութեան տենչը՝ ազատութեան հրաշքը՝ ճշմարտութեան իդձը, բոլոր առաքինութիւնները, առանձնապէս և միասնաբար, ոչինչ կ'արժեն, այսինքն չեն կրնար պտղաբերել ո՛չ մէկ տեսական արդիւնք, ու սէրը ինքնին՝ ամէնէն ոճրագործ յիմարութիւնը կը դառնայ, եթէ իրենց ներշնչումը չեն ստանար Քրիստոսի գաղափարականէն:

Քրիստոնէին պարտքն է քննել երբեմն երբեմն իր հոգին՝ ինքզինքը, փորձարկել իր խղճմանքը, ստուգելու համար թէ

Քրիստոս իրօք կ'ապրի՞ զեւ իր մէջ, հասկընալու համար թէ մերթ ընդ մերթ իր ներքին կեանքին մէջ երևան եկած բարի ձկտումները արդիւնքն են մակերեսային և հարեանցիկ բերումներո՞ւ թէ խոր և ինքնէկ ազդումներու, որոնք մաքուր և կենդանի աղբիւրէ մը միայն կրնան բղխիլ:

Ու լուսավոյն է որ մարդ ինքնին կատարէ ինքնաքննութեան այդ զործը, հանդուրժելով ամէնէն դառն փորձարկութեանց տաժանքին, որոնք աւելի փրկաբար կրնան ըլլալ իրեն համար քան չեղիմակաւոր ազդեցութեանց՝ այսինքն իշխանութիւն մը կամ օրէնքին ներդրումութիւնը:

Երբ Քրիստոսի գաղափարը մարդոց հոգւոյն մէջ յայտնուելով՝ աստուածօրէն կը բազմի հոն, ա՛յն ատեն միայն սիրտերը կը լսեն խաղաղութեան երգը. ա՛յն ատեն միայն թշնամութիւնը կը հեռանայ ընկերային շրջանակներէն. ու եկեղեցին, այսինքն հաւատացեալներու եղբայրութիւնը, սուրբ ողջունի համբոյրին յօդովը, կ'ամբապնդուի ինքն իր մէջ. վասնզի Սէրը կը թաղաւորէ այլ ևս, ամէնուն մէջ սփռելով իր կենդանաբար զօրութիւնը:

Ք

ՈՂՋՄՏՈՒԹԻՒՆ՝ ԳՈՐԾՈՒՆԷՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

(Գ. ԿԻՐ. ԶԿՆԻ ԽԱՉԱԿՐԱՑԻՆ)

(Գաղ. Բ. 1—10)

Երկրորդական խնդիրներու մասին կարծիքի տարբերութիւնը չի կրնար խանգարել միեւնոյն գործին նուիրուած հոգիներուն համերաշխութիւնը, երբ անոնք համաձայն են էականին՝ այսինքն բուն սկզբունքին չուրջը:

Իր համոզումին անկեղծութիւնը ունեցող մարդը պէտք չէ քաշուի հրապարակաւ պարզելի իր գաղափարները և անոնց իրականացումին համար ըրած աշխատանքը. ուրիշ խօսքով՝ պէտք չէ խրտչի քննադատութենէն, որմէ անպատճառ լոյս միայն կրնայ ծագիլ իր անցեալ և ապագայ գործունէութեան համար հաւաստաբապէս:

Ստոյգ է. ո՛չ մէկ ատեն ու ո՛չ մէկ տեղ հարթ է զիւր չէ եղած կեանքը. բաւական քանակական նկատումներուն խոգովակով յաճախ իր մաղձն է որ կը թափէ ամէնէն մաքուր քանքերուն հալոցին մէջ:—Բայց զործիշին առաջին պարտականութիւնն է պաշարիւնով երարձրէն, այսինքն ազնուական ներդաժանութեամբ զիտել ասուտ եղբայրներու այդ ակամայ եւ երբեմն նոյն իսկ կամաւոր սպրդումները, անխախտ հաւատքով թէ չկայ ճշմարտութենէն աւելի գերագոր ոյժ մը, ոյուն ուշ կամ կանուխ պիտի հնազանդին ամէնքը:

Անոր երկրորդ պարտականութիւնն է աննկատ վերաբերմունք մ'ունենալ միշտ անո՛նց հանդէպ, որոնց վրայ կ'անձնաւորուի օրէնքին իշխանութիւնը: Թէ ի՛նչ պիտի անձեր են կամ եղած են այդ իշխանութիւնը ներկայացնողները, ամէնէն կարեւոր հարցը պէտք է նկատուի ասիկա. էականը ա՛յն է որ ընդունուի օրէնքը եւ անոր զործադիր հեղինակութիւնը:

Հնազանդութիւնը, զոր կը պահանջէ իշխանութիւնը, կ'ուզուի օրէնքի գաղափարին, ու անոնք որ կը յարգեն օրէնքը, անմիջապէս յետոյ յարգած կ'ըլլան նաեւ ինքզինքնին:

Երբ միջոցաւոր անգամ մը լեցուած է այսպիսի բարի եւ քաղցր տրամադրութիւններով, այսինքն երբ ողջմտութենէ միայն կ'առաջնորդուին բոլոր կողմերն ալ, փոխադարձ հասկեցողութեան գետինը յարգարուած է այլ եւս: Կարծիքի տարբերութիւնները, եթէ տակաւին կը մնան իսկ, առաւանակն միջոցներու զանազանութիւն միայն կրնան յառաջ բերել, ու սիրտերը, սիրով լուսաւորուած, թէն տարբեր ճամբաներէ, բայց աւելի սերտ կերպով, կ'ուզուին նոյն նպատակին:

Յ

ԲՈՒՆ ԲԱՐԻՆ

(Զ. ԿԻՐ. ԶԼԵՆԻ ԽՍ. 24, ԵՐԱՅԻՆ.)

(Գաղ. Դ. 3—18)

Քրիստոնէութիւնը, իբրեւ կրօնք, հիմնուած է հոգւոյ եւ ճշմարտութեան պաշտամունքին վրայ. այս պատճառաւ, անոր բարոյականը հոգեւոր սկզբունքներէ

միայն պէտք է առնու իր սնունդը:

Աշխարհի նիւթական բմբռնումներէն եւ կենցաղական պայմաններու հարկադրանքէն ծնած ձեւերը, որոնք՝ իբրեւ ծէս՝ այս կամ այն կերպով մուտ զործած են Աւետարանի կրօնքին մէջ ալ, պէտք է հրսկել որ չստանան առաւելագանց կարեւորութեան զիրք. այլ մնան ա՛յնպիսի աստիճանի մը վրայ, որքան հարկաւոր է՝ որ պէսզի կարենան միայն աւելի՛ տպաւորիչ բնծայել քրիստոնէական կրօնքին խորհուրդը եւ անոր բարոյականին սրբութիւնը:

Առ առաւելն տա՛ն են անոնք եւ պէտք է որ սպաննեն հոգին:

Հակառակ արդիւնք մը՝ ամբողջական եղծումը պիտի ըլլար առաքելական դարու աւետարանական զործունէութեան:

Անօգուտ չի լինիլ թերեւ զիտել թէ այդ ծէսերուն մէջ կան մասեր, որոնք, տոհմիկ հին հաւատքի եւ բարքի փշրանքներ, ընդունուած են եւ կը պահպանուին տեսակ մը ազգային նախանձայնութեամբ. կան նաեւ, որոնք, բնապաշտական եւ նախադոյն կրօնքի վերջամասնութիւններ, իրենց գոյութիւնը յաւերժացուցած են կարգ մը մարդկային եւ բնագական սովորաւորութեանց շնորհիւ միայն: —Արդա՛ր միայն պիտի ըլլար ընդունիլ սակայն թէ ո՛չ ազգային եւ ո՛չ բնական նկատումները պէտք է կարենան տկարացնել եւ ջնջել մարդուն մէջ ինչ որ յաւատաւելի աչնիւ եւ բարձր է հոգիին համար. ճշմարիտ կրօնական եւ բարոյական կեանքը:

Ինչպէս մարդու մը համար երանական բան մը պիտի ըլլար հոգեկան վայելքի մը փոխարէն զոհել իր աչքը, մարմնին ամէնէն կարեւոր մէկ զործարանը, նոյնպէս համայնքներուն համար ընկերային բարձր հոգեվիճակի արդիւնք պէտք է համարուի ցեղային երկրորդական մասնաւորութիւն մը հանրային եւ բարոյական առաւելութիւնով մը փոխարինելու տրամադրութիւնը:

Ազգերը կ'ապրին ոչ թէ մանր զգացումներու, այլ մեծ սկզբունքներուն ու ժողը: —Առ ժողովուրդի մը ճշմարիտ բարեկամներն անոնք են որ այդ ոգով կը խօսին իրեն:

Հին կրօնքները, զրեթէ ամէնքն ալ, աւելի կամ նուազ չափով, հիմնուած էին

ընտանիքի տարեկան զօրութեանց պաշտամունքին վրայ. երկուսն էլ անոնց բարոյականին խարխալը:—Քրիստոնէութիւնը, սէրը ընկելով առանցք Աստուծոյ եւ մարդու յարաբերութեան, յեղաշրջեց մարդկութեան ճակատագիրը:

Իր գիտակցութեան առջեւ, մարդը այլեւս զերի մը կամ չղայ մը չէ, զերիվերոյ ոյժերու առջեւ սոսկումով լեցումը, այլ որդի մը, որուն մէջ բարձրագոյն եւ յաւիտենական ժառանգութեան մը իրաւունքին ըզրգացումը կ'աղաղակէ:

Այս զգացումը կը զօրանայ սրտին մէջ հոգւոյ եւ ճշմարտութեան լոյսովը միայն, որ է թու թարին, ու ինչ որ կը տկարացնէ զայն՝ խաւար է ինքնին, այսինքն չարիք՝ կրօնքին, ու աղէտք՝ բարոյականին համար:

Պ.

ԿՈՐՍՈՒԱԾՆԵՐԸ ԵՒ ՓՐԿՈՒԱԾՆԵՐԸ

(ԳԻՒՑ ԽԱՅ)

(Ա. կարճ. Ա. 18—24)

Բացի բոլոր տեսակէտներէն, որոնց համեմատ կարելի է բազմատեսակ խմբաւորումներու վերածել մարդերը, կայ ուրիշ մը, շատ աւելի կարեւորագոյն մը, որ երկուքի կը տրոհէ՝ անոնք:—Նշանաձող մըն է կարծես ան, ինչը, որուն հանդէպ ունեցած իրենց վերաբերմունքին համեմատ, մարդոցմէ շատեր անոր մէկ կողմը կը կենան, եւ ուրիշ շատեր՝ միւս կողմը:

Մէկ կողմը, եթէ կ'ուզէք՝ ձախակողմեան աւագակին կողմն են անոնք որ ինչին կը նային իբրեւ յիմարութեան խորհրդանշանի մը վրայ. կը ծաղրեն զայն. կը մերժեն անոր տուածը, եւ կը քամահրեն ուզածը: Կորուսի՞ ձամբան է այնպիսիներուն կեանքը. վասնզի ամէն օր բան մը կ'ոչնչանայ իրենց մտքին ու սրտին մէջ. ու մութը աստիճանաբար կը բռնէ իրենց հոգին, խանդարելով իրենց բարոյական եւ հոգեւոր զգացողութիւնը:

Միւս կողմն են անոնք որ խաշին պատգամը ճշմարիտ աստուածային կեանքով մը ողելորուած կը համարին: Ասով կը ներշնչուին. թոյլ կուտան որ իրենց տեսլականը մնայ ան ընդ միշտ. ու ամէն օր

իրենց կեանքին մէջ կը զգան նոր զօրութիւն մը, որ կը վերանորոգէ զիրենք, բարձրացնելով իրենց ճաշկաները, եւ ազնուացնելով իրենց իղձերը: Այսպիսիներուն կեանքը իրականացումն է փրկութեան, անոնք ինքզինքնին շարունակ կը զգան աստուածային զօրութեան մը ազդեցութեան ներքեւ:

Եւ իրօք, ճշմարիտ իմաստուններ են այսպիսիները:

Մինչդեռ բոտ աշխարհի «իմաստուն»ները կ'որուստէ կ'որուստ կը գործին օրէ օր, չգտնելով իրենց յոյսերուն իրականացումը նիւթական նշաններու եւ մտաւոր իմաստասիրութեան փորձարկութեանց մէջ, անոնք, բուն իմաստունները, իրենք ինքնին կը լինին ապացոյցները աստուածային իմաստութեան իրականութեան, իրենց վերայ ու կեանքին մէջ զգալով եւ ցուցնելով անոր զօրութեան յայտնութիւնը:

Դանիէ:

Թ. Ե. Գ.

ԵՔԷ ԿԻՆԸ ՉԱՐՏԱՍՈՒՔԻՐ

Խաչը այնքան զօրեղ պիտի
2ի բուէ՝
Եթէ վրեմ խաչուած չըլլար
Ինքն Տէր:
Տէրը արեամբ կըցու ըլլալ
Խաչին տէր,
Քրիստոնէայ հանձնարին լոկ
Տանուէր:
Խաչելութեան մէջ իմք Յիսուս
Չէ միմակ,
Կիցն ալ լացին մէջ խաչուէր
Ոսկին ասկէ:
Մին իր լուծը քաղա խաչով,
Միւսն ալ
Իր արցունքով, Լուծով լուծին
Միմակ:
Կիցէր տրին ողբերգութեան
Իրենց փայլ,
Արտասանով Տիրոջ արին
Լըսնալ:
Ողբը այնքան պիտի չըլլար
Քերիվէր,
Եթէ կիկը սէւ խաչին ասկէ
Չարտուէր:

ՊԻՐԷՈՆ

ԼԵԻՈՆ ԷՍԱՃԱՆԵԱՆ